

HIBRU

Qotei aqa ʒiri a na iga anjam mergeqnu

¹ Nami Qotei na gago moma utru nanɟi anjam minjroqnej. A gam endena nanɟi anjam minjroqnej. A na aqa medabu o qaji tamo nanɟi qarinjreqlaqa nanɟi giloqnsib bati gargekoba gago moma utru nanɟi anjam minjroqneb.

² Ariya bini Qotei na iga dego anjam mergeqnu. Diɟo bati jojomoqo deqa a na aqa ʒiri aqa medabu na iga anjam mergeqnu. Qotei na aqa ʒiri giltej deqa a inɟi inɟi kalil oqas. Aqa baɟ na Qotei na mandam atej unu. ³ A na Qotei aqa rianɟ koba iga osorgeqnu. Aqa so ti Qotei aqa so ti ombla kerekere. Aqa anjam siɟgila ti unu. Anjam dena a na inɟi inɟi kalil siɟgilatejunu. A gago une kobotetgosiqa laɟ qureq oqsiq Qotei siɟgila koba ti unu qaji aqa baɟ woq di awejunu.

Qotei aqa ʒiri a laɟ anɟro nanɟi tulaɟ buɟnjrejunu

⁴ Qotei na aqa ʒiri ñam kobaquja yej. Ñam dena laɟ anɟro nanɟo ñam tulaɟ buɟnejunu. ⁵ Nami Qotei na aqa ʒiri endegsi minjeɟ,

“Ni ijo segi Anɟro.

Bini e ino Abu unum.”

Osiqa olo anjam bei dego aqa ʒiri qa endegsi marej, “E aqa Abu sqai. A ijo Anɟro sqas.” Ariya Qotei na aqa laɟ anɟro nanɟi anjam degsi minjrosaijoqnej. ⁶ Nami Qotei na aqa ʒiri matu qarinyim mandamq aiqa osiqa a qa olo anjam endegsi marej, “Ijo laɟ anɟro kalil nanɟi aqa sorgomq di sosib a qa louoqnaqab.” ⁷ Ariya Qotei a laɟ anɟro nanɟi qa anjam degsi marosaijoqnej. A nanɟi qa endegsi marej,

“E ijo laɟ anɟro nanɟi wau enjrem.

Deqa nanɟi jagwa ti ɟamyuwo ti bulosib ijo wau ojeqnuɟ.”

⁸ Ariya Qotei na aqa segi Ŋiri endegsi minjej,
 “O Qotei, ni bati gaigai Mandor Koba sqam.
 Ni tamo bole unum deqa ni na ino segi tamo ungasari
 nanġi taqatnjroqnam.

⁹ Ni kumbra bole yqajqa tulaŋ arearetmeqnu.
 Ni kumbra uge yqajqa arearetmosaieqnu.
 Deqa ino Qotei na ni giltmosiqa ino gateq di goreŋ bilen-
 tosiq ñam kobaquja emej.
 Deqa ni tulaŋ areboleboleimeqnu.
 Ino arebolebole dena ino was nanġo arebolebole tulaŋ
 bunyejunu.”

¹⁰ Qotei na aqa Ŋiri degsi minjsiqa olo anjam bei dego
 endegsi minjej,
 “O Tamo Koba, ni nami mandam atem unu.
 Osim laŋ dego ino segi baŋ na gereiyem.

¹¹ Laŋ ti mandam ti koboqab.
 Ariya ni bati gaigai sqam.
 Laŋ ti mandam ti gara jugo bulosib sariosib ugeqab.
¹² Tamo bei na aqa gara lubtoqnsiq taqal ateqnu
 dego kere ni na laŋ ti mandam ti lubtosim taqal atqam.
 Tamo bei na aqa gara piqtoqnsiq taqal ateqnu
 dego kere ni na laŋ ti mandam ti piqtosim taqal atqam.
 Ariya ni segi bulyqasai.
 Ni bati gaigai degsi sqam.
 Ino sqajqa bati koboqasai.”

¹³ Qotei na aqa Ŋiri degsi minjsiqa olo minjej,
 “Ni ijo baŋ woq endi awesoqnimqa
 e na ino jeu tamo kalil nanġi eleŋosiy ino singaq di
 ateleŋqai.”

Qotei na anjam deqaji aqa laŋ anġro nanġi minjrosaiognej.

¹⁴ Laŋ anġro nanġi Qotei aqa Ŋiri bul sai. Nanġi Qotei aqa
 wau ojo qaji mondor. A na nanġi qarinjreqlaqa nanġi

aqa wau ojeqñub. Nanjo wau agiende. Nanji giloqñsib tamo uñgasari a na elenqas qaji nanji aqaryainjreñub.

2

Qotei na iga elenjej aqa wau di tulan kobaquja

¹ Deqa ijo was, anjam niñgi nami quoqñeb qaji di niñgi olo singila na ojsib dauryiy. E dego anjam di dauryqai. Iga dauryqasai di iga ulonjosim anjam di torei urato uge.

² Nami Qotei na aqa lañ angro nanjo medabu na gago moma utru nanji anjam minjroqnej. Anjam di singila koba. Deqa tamo uñgasari kalil anjam di gotranjoqñeb qaji nanji Qotei na kambatnjroqñsiqa awai uge enjroqnej.

³ Bunuqna Qotei na iga padalo sawaq na elenjej. Aqa wau di tulan kobaquja. Iga Qotei aqa wau di qoreiyqom di iga awai tulan ugedamu turqom. Awai di iga britosim jaraiqa keresai.

Namoqna gago Tamo Koba a na iga elenqajqa anjam di mare mare laqnej. Onaqa tamo nanji aqa anjam di quoqñeb qaji nanji kamba olo mare mare laqñeb. Osib iga endegsib mergoqñeb, “Anjam di bole.” ⁴ Yeqnaqa Qotei na nanjo anjam di singilatoqnej. A gam endena nanjo anjam singilatoqnej. A Mondor Bole aqa wau segi segi jeisiq enjreñnaqa nanji marwa ti kumbra singila ti babtoqñeb. Qotei aqa segi areqalo na a degyoqnej.

Qotei na iga elenjej aqa wau di Yesus a segi na tigeltej

⁵ Mondorj Qotei na mandam bunuj atqas. Iga qalieonum, Qotei na aqa lañ angro nanji mandam bunuj di taqatqajqa wau enjrosai. ⁶ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenjrenyeb unu,

“O Qotei, ni kiyaaqa tamo nanji qa are qaleqñum?
Osim nanji qa duloqñsim aqaryainjreñqñum?”

⁷ Ni na tamo nanği laŋ anğro nanğo sorgomq di atem unub.

Deqa nanği laŋ anğro nanğo sorgomq di sokiñala soqñib bunuqna ni na nanğo ñam olo soqtetnjrimqa nanğo ñam tulaŋ kobaosim laŋ anğro nanğo ñam bunyqas.

⁸ Od, ni na inği inği kalil osim tamo nanğo sorgomq di atim sqab.”

O ijo was, Qotei aqa anjam degsi unu deqa iga qalieonum, a na inği inği kalil osim tamo nanğo sorgomq di atim sqab. A inği bei uratqasai. Ariya bini iga uneqnum di inği inği kalil tamo nanğo sorgomq di sosai. ⁹ Ariya iga Yesus uneqnum. Nami a laŋ anğro nanğo sorgomq di sokiñala soqnej. Bati deqa Qotei a tamo kalil nanği qa are boleiyonaqa kumbra dena Yesus a nanğo padalo sawa osiq moiyej. A jaqatiŋ koba osiq moiyej deqa Qotei na aqa ñam olo soqtetosiqa ñam kobaquja yej.

¹⁰ Qotei a inği inği kalil qa utru. A na inği inği kalil gereiyej. A na aqa anğro gargekoba nanği joqsim laŋ qureq oqwajqa deqa are qalsiq Yesus singilatonaqa a jaqatiŋ koba ej. Osiqa aqa jaqatiŋ dena a Qotei aqa anjam torej dauryekritosiq tamo nanği elenqajqa wau tigeltej. Qotei a degsi Yesus singilatej di kumbra bolequja.

¹¹ Iga qalie, Yesus aqa anğro kalil a na aqa segi kumbra boleq di atej qaji nanği a ombla Abu qujai. Deqa a na nanği minjreqnu, “Niŋgi ijo was tiŋtiŋ.” A nanği was qa minjraqajqa jemaiyosaieqnu. ¹² Deqa a na aqa Abu endegsi minjej,

“O Qotei, e na ijo was nanği di ino ñam qa sainjroqnai.

Nanği louqa korooqñibqa e nanğo ambleq di tigeloqnsiy ino ñam soqtoqnai.”

¹³ Yesus a degsi aqa Abu minjsiqa olo endegsi marej, “E Qotei qa ijo areqalo singilatosiy a qa tariŋoqnsiy sqai.”

Osiqa marej, “Niŋgi e nubiy. Anġro kalil Qotei na ebej qaji naŋgi di e koba na unum.”

Yesus na iga aqaryaigwa osiqa tamo bulyosiq moiyej

¹⁴ Yesus aqa anġro naŋgi di mandam tamo. Deqa Yesus a dego mandam tamo bulyosiq moiyej. A Satan aqa singila kobotqa marsiq deqa moiyej. Satan a moiyo qa utru. A na tamo unġasari naŋgi moiyo tnrqajqa singila ti unu.

¹⁵ Deqa naŋgi moiqa ulaeqnab Satan a naŋgi singila na ojeleŋeqnu. Ariya naŋgi deġsib ulaoqnsib sonabqa Yesus a naŋgi Satan aqa baŋq dena elenqajqa marsiq moiyej.

¹⁶ Yesus a laŋ anġro naŋgi aqaryainjrqa osiq moiyo sai. A Abraham aqa moma naŋgi aqaryainjrqa osiq moiyej.

¹⁷ Utru deqa a aqa was kalil naŋgi bulosiq tamo yuej. Deqa bini a atra tamo gate sosiq Qotei aqa wau ojeqnu. A tamo unġasari naŋgi qa dulosim naŋgi aqaryainjrqa-jqa deqa marsiq atra tamo gate brantej. A tamo bole unu deqa a Qotei aqa anjam kalil dauryoqnsiqa aqa wau ojeqnu. Aqa wau agiende. A na tamo unġasari naŋgo une kobotetnrqnsiqa Qotei aqa minjin taqal waiyeqnu.

¹⁸ Gulbe gargekoba Yesus aqa jejamuq di branteqnaqa a jaqatinj koba oqnej. Deqa a na tamo unġasari gulbe oqnsib uneq aiqa laqnu b qaji naŋgi geregere aqaryainjrqa kere.

3

Yesus aqa ñam na Moses aqa ñam tulaŋ bunyejunu

¹ O Kristen was kalil, Qotei laŋ qureq di unu qaji a na niŋgi metŋej deqa niŋgi Yesus qa are qaloqniy. Yesus a Qotei na aqa anjam mare mare laqajqa qarinyej. A gago atra tamo gate unu. Deqa iga aqa ñam boleq di maroqnqom. ² Qotei na Yesus minnej, “Ni ijo wau oje.” Onaqa Yesus a Qotei aqa wau di uratosai. A wau di geregere ojoqnej. Moses a dego nami Qotei aqa wau geregere ojoqnej. A Qotei aqa tamo unġasari naŋgo

ambleq di wauoqnej. Tamo ungasari nanngi di Qotei aqa tal bul soqneb. ³ Iga qalie, tamo nanngi tal ateqnub qaji nanngo ñam kobaquja. Tal aqa ñam kiñala. Yesus a tal ato qaji tamo bul soqnej deqa Qotei na a ñam kobaquja yej. Yesus aqa ñam dena Moses aqa ñam tularj bunyejunu. ⁴ Tal kalil agi tamo nanngi na ateqnub. Ariya Qotei a segi na inji inji kalil atelenej. ⁵ Moses a kanjal tamo bul sosiqa Qotei aqa tamo ungasari nanngo ambleq di wauoqnej. Deqa Moses aqa ñam kiñala. Tamo ungasari nanngi di agi Qotei aqa tal bul soqneb. Moses a nanngo ambleq di wau gegerere yoqnej. A Qotei aqa medabu oqnsiqa kumbra bunuqna brantqas qaji deqa anjam maroqnej. ⁶ Ariya Kristus a Qotei aqa ñiri. Deqa Qotei na a wau yonaqa a Qotei aqa tamo ungasari nanngi taqatnjroqnej. Tamo ungasari nanngi di agi Qotei aqa tal bul unub. Kristus a wau di gegerere yoqnej. A Qotei aqa ñiri deqa iga gaigai gago areqalo a qa singilatoqnsim a mondoj olo bosim iga boletgwajqa deqa tarinoqnsim sqom. Iga degyqom di iga dego Qotei aqa tal bul sqom.

Tamo qudei nanngi Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqasai

⁷ Iga Qotei aqa tamo ungasari unum deqa iga Mondor Bole aqa anjam qusim dauryqom. Aqa anjam agiende, “Bini bati endi ninngi Qotei aqa medabu quoqniy.

⁸ Ninngi nunngo are miligiq getentaib.

Ninngi nunngo moma utru nanngi bul saib.

Agi nami nunngo moma utru nanngi ijo medabu quqwa asginjreqlaqa gotranjoqneb.

Nanngi wadau sawaq di ijo singila laña tenemtoqneb.

⁹ Nanngi ijo singila bati gaigai unoqneb gilsi gilsiq wausau 40 koboej.

Ariya nanngi deqa e qa are qalosaioqneb.

¹⁰ Deqa e nanngi qa minjiñ oqnaqa marem,

‘Nanngi nanngo are miligiq di e daurbosaieqneb.

Nanġi gaigai ijo gam bole urateqnuḅ.’

¹¹ Deqa e nanġi qa minjij oqnaqa endegsi minjrem, ‘Ninġi ijo aqarato sawa miligiq gilqasai. E bole mernjgonum.’”

¹² O ijo was, ninġi geregere njam atoqniy. Ninġi njam atqasai di ninġi qudei nuḅgo are miligi ugeqas. Amqa ninġi Yesus qa nuḅgo areqalo sinġilatqa uratosib Qotei njam bile gaigai unu qaji a qoreiyqab. Degaib deqa ninġi njam atoqniy. ¹³ Iga mareqnum, “Bini bati endi.” Deqa ninġi bati gaigai nuḅgo Kristen was nanġi sinġilatnjroqniy. Une aqa kumbra na ninġi qudei gisanġosim nuḅgo are miligi getentaim deqa ninġi degyoqniy. ¹⁴ Iga nami Qotei qa gago areqalo sinġilatoqnem. Ariya gago areqalo di iga olo sinġila na ojesosim gilsim moiqom. Iga degyoqom di iga Kristus aqa segi tamo unġasari tinġin sqom.

¹⁵ Iga qalie, anjam endegsi unu, “Bini bati endi ninġi Qotei aqa medabu quoqniy. Ninġi nuḅgo are miligi getentaib. Ninġi nuḅgo moma utru nanġi bul saib. Agi nami nuḅgo moma utru nanġi ijo medabu quqwa asġinjreqnaqa gotranjyoqneḅ.”

¹⁶ O ijo was, yai nanġi Qotei aqa medabu quoqnsib olo quqwa asġinjreqnaqa gotranjyoqneḅ? Di Israel tamo unġasari agi Isip sawaq di sonabqa Moses na joqsiq gilej qaji nanġi. ¹⁷ Qotei a yai nanġi qa minjij oqnaqa gilsi gilsiq wausau 40 koboej? Di Israel tamo unġasari agi une yoqnsib wadau sawaq di morenjoqneḅ qaji nanġi. ¹⁸ Qotei na yai nanġi endegsi minjrej, “Ninġi ijo aqarato sawa miligiq gilqasai”? Osiqa minjrej, “E bole mernjgonum”? Di tamo unġasari aqa medabu gotranjyoqneḅ qaji nanġi. ¹⁹ Deqa iga qalieonum, Israel tamo unġasari nanġi di Qotei qa nanġo areqalo sinġilatosaijoqneḅ. Utru deqa nanġi Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqa keresai.

4

Qotei aqa tamo ungasari nangi aqarato sawa miligiq gilqab

¹ Qotei a nami marej, “Ijo segi tamo ungasari nangi ijo aqarato sawa miligiq gilqab.” O ijo was, sawa di miligiq gilqajqa bati koboosai unu. Deqa ningi ulaoiy. Ningi qudei sawa di miligiq gilqa uratosib ulonjo uge. ² Moses aqa bati qa Israel tamo ungasari nangi Qotei aqa anjam bole quoqneb. Iga dego Qotei aqa anjam bole quoqnem. Ariya Israel nangi anjam di lanja quoqnsib nanjo areqaloq di sinjilatosaioqneb. Deqa anjam dena nangi yala aqaryainjrosaiqnej.

³ Iga Qotei qa gago areqalo sinjilateqnum deqa a na odgim iga aqa aqarato sawa miligiq gilqom. Agi nami Qotei a Israel nangi qa endegsi marej, “E nangi qa minjinj oqnaqa minjrem, ‘Ningi ijo aqarato sawa miligiq gilqasai. E bole merngonum.’”

Kumbra di Moses aqa bati qa brantej. Ariya iga qalie, tulan nami Qotei a mandam atsiqa aqa wau kalil kobotej. ⁴ Agi aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb, “Qotei na aqa wau kobotosiqa bati 7 onaqa a aqaratej.” ⁵ Osib bunuqna anjam endi nengrenyeb, “Nangi ijo aqarato sawa miligiq gilqasai.” ⁶ Deqa iga qalieonum, aqarato sawa di miligiq gilqajqa bati koboosai unu. Tamo ungasari qudei nangi miligiq gilqa kere. Tamo ungasari nami Qotei aqa anjam bole quoqnsib gotranjoqneb qaji nangi aqa aqarato sawa miligiq gilosai. ⁷ Deqa wasau gargekoba gilnaqa Qotei a olo aqarato bati bunuj atej. Agi a Devit aqa medabu na endegsi marej,

“Bini bati endi ningi Qotei aqa medabu quoqniy. Ningi nunjo are miligi getentaib.”

Devit aqa bati qa Qotei a marej, “Bini bati endi.” Anjam dena iga endegsi osorgeqnu, Qotei a tamo ungasari nanji aqa aqarato sawa miligiq gilqajqa olo bati bunuj atej.

⁸ Josua na aqarato di Israel nanji enjrosai. Enjrej qamu Qotei a bunuqna olo bati bunuj atqa marosai qamu. ⁹ Deqa iga qalieonum, Qotei aqa segi tamo ungasari nanjo aqarato bini unu. Iga yori bati gaigai aqarateqnum dego kere. ¹⁰ Iga qalie, tamo a Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqas di a aqa wau kobotosim aqaratqas. Agi Qotei a nami aqa wau kobotosiq aqaratej dego kere. ¹¹ Deqa iga aqarato sawa di miligiq gilqajqa tulanj singilaqom. Singilaqasai di ninji qudei Israel nanjo kumbra dauryosib Qotei aqa anjam gotranjosib ulonjo uge.

¹² Qotei aqa anjam a nambile ti unu. Anjam di singila na waueqnu. A serie bul tulanj qalat. Deqa anjam dena tamo nanjo are qametnjroqnsiq nanjo qununj ti tanu ti singa ti miligiq aiyuqnsiq nanjo areqalo ti nanjo are miligi ti gegerere pegiyeqnu. ¹³ Inji bei a Qotei qa uliqa keresai. Inji inji kalil Qotei a atelenej qaji di a na gegerere nam atoqnsiq uneqnu. Deqa mondonj a na qujai gago kumbra kalil qa iga pegigwas.

Yesus a gago atra tamo gate unu

¹⁴ Gago atra tamo gate unu. A lanj qureq oqsiq di unu. A Qotei aqa Hiri Yesus. Deqa iga aqa nam boleq di maroqnsim ojesqom. ¹⁵ Iga segi singila saiqoji. Deqa iga na gago une aqa singila kobotqa keresai. Ariya gago atra tamo gate unu agi Yesus. Deqa iga endegsi are qalqasai, Yesus a gago une qa iga aqaryaigwa keresai. Iga degsi are qalqasai. Satan na iga walawalaigoqnsiq uneq waiqwa laqnu. A nami Yesus dego uneq waiyqa maroqnsiq walawalaiyoqnej. Ariya Yesus a segi une saiqoji. ¹⁶ Deqa ijo was, iga Qotei aqa areq gilqajqa ulaqasai. Iga aqa areq giloqnqom. A iga qa are boleiyeqnu deqa iga aqa areq

giloqnm a iga qa duloqnas. Iga gulbe ti soqnm a iga qa are boleiyqnsim gago gulbe qa aqaryaigoqnas.

5

Atra tamo gate nanjo wau

¹ Qotei a mandam tamo qudei nanji giltjroqnsiqa nanji atra tamo gate ateqnu. Atra tamo gate nanjo wau agiende. Nanji na tamo ungasari nanjo une qa aqaryainjrqa maroqnsib wagme inji inji oqnsib Qotei atraiyeqnu. ² Atra tamo gate nanji di iga bul mandam tamo. Nanji dego singila saiwoji unub deqa nanji une yoqna kere. Deqa nanji na tamo ungasari powo saiwoji unub qaji nanji ti tamo ungasari Qotei aqa gam groteqnu qaji nanji ti lawo na aqaryainjreanu. ³ Nanji dego une ti unub deqa nanji tamo ungasari nanjo une qa ti nanjo segi une qa ti are qaloqnsib wagme inji inji oqnsib Qotei atraiyeqnu.

⁴ Tamo lanaj bei a aqa segi areqalo na atra tamo gate sqa keresai. Qotei a segi na atra tamo gate nanji metjroqnsiqa ñam koba enjreanu. Agi Qotei a nami Aron metosiq atra tamo gate atej.

⁵ Kristus a dego aqa segi ñam soqtosiq atra tamo gate sqa marosai. Qotei na Kristus giltosiq atra tamo gate atej. Agi Qotei na nami Kristus endegsi minnej, “Ni ijo segi Angro.

Bini e ino Abu unum.”

⁶ Osiaq olo anjam bei dego Kristus minnej,

“Melkisedek a atra tamo soqnej dego kere ni bati gaigai atra tamo sqam.”

⁷ O ijo was, Yesus a mandamq endi sosisqa a singa pulutoqnsiqa Qotei pailyoqnej. A qalieej, Qotei na a oqa kere. Yim a moiqasai. Deqa a singila na Qotei pailyoqnej. A lelej ti akam ti pailyoqnej. A aqa segi

areqalo uratoqnsiqqa Qotei aqa sorgomq di soqnej. Deqa Qotei na aqa pailyo quetoqnej. ⁸ Yesus a Qotei aqa Njiri. Ariya a jaqatinj koba oqnej dena a powo osiqqa Qotei aqa anjam dauryqajqa qalieej. ⁹⁻¹⁰ Qalieosiq deqa a Qotei aqa anjam torei dauryekritej. Deqa Qotei na a giltosiq minnej, “Ni atra tamo gate sqam. Agi Melkisedek a nami atra tamo soqnej dego kere.” Qotei na Yesus degsi minnej deqa Yesus a tamo kalil Qotei aqa anjam dauryeqnub qaji nanjgi elenqas. Nanjgi elenqajqa utru agi Yesus qujai. Deqa nanjgi nambile gaigai sqab.

Iga angro mom bul sqasai

¹¹ O ijo was kalil, e Yesus aqa wau deqa anjam gargekoba ninjgi mernjgwajqa unu. Ariya nunjo areqalo geternejunu deqa ninjgi anjam di aqa utru geregere poingwa keresai. Deqa e ninjgi anjam di mernjgwajqa banjgi koba. ¹² Ninjgi nami are bulyeb bati olekoba gilqo. Deqa ninjgi Qotei aqa anjam plaltqa kere. Ariya nunjo powo kobaosai unu deqa ninjgi angro mom mungum uyeqnub dego bul unub. Ninjgi injgi singila uyqa keresai unub. Deqa tamo qudei na olo Qotei aqa anjam utruq na plaltosib ninjgi mernjgwab di kere. ¹³ Iga qalie, angro mom nanjgi mungum segi uyeqnub. Nanjgi kumbra bole qa gam geregere poinjrosai unu. ¹⁴ Tamo nanjgi kokbaonub qaji nanjgi injgi singila uyeqnub. Nanjgi nami bati gargekoba kumbra bole ti kumbra uge ti pegiyoqneb. Deqa nanjgi areqalo bole ti powo bole ti unub.

6

Iga Qotei qa tarijoqnqom

¹ Deqa ijo was kalil, iga Kristus aqa anjam nami utruq na quoqnem qaji dena prugosim olo anjam aqa damu dauryoqnqom. Yim anjam dena iga singilatgoqnqas.

Anjam iga nami utruq na quoqnem qaji di ningi qalie. Anjam agiende. Iga Qotei qa gago areqalo singilatoqa, moiyo qaji kumbra uratosim are bulyoqa, ² yanso oqa, Kristen gate nango gateq di ban atoqa, subq na tigeloqa, Qotei na tamo kalil nangi peginjroqa, tamo qudei nangi namyuwoq di gaigai soqa. O ijo was, Kristus aqa anjam di iga nami utruq na quoqnem. Ariya bini iga anjam dena prugosim olo anjam aqa damu dauryoqnqom. ³ Qotei na marim iga degyqom.

⁴ O ijo was, ningi qalie. Nungo ambleq di tamo qudei nangi Qotei na areqalo suwantetnrnaqa nangi lan qureq oqwajqa gam bole qalieeb. Nangi Mondor Bole esoqneb. ⁵ Nangi Qotei aqa anjam uyo oneiyosib maroqneb, “Anjam di bolequja.” Nangi Qotei aqa singila mondon brantqas qaji di dego qalieosib ojesoqneb. ⁶ Ariya bati bei tamo nangi di olo ulosib Qotei aqa anjam qoreiyeb. Deqa nangi bunuqna puluosib are bulyqajqa gam saiinjrej. Nango une dena nangi Qotei aqa Njiri olo hamburbasq di qamobulosib tamo ungasari kalil nango nangalaq di aqa nam tulan ugeugeiyeb.

⁷ Tamo deqaji nangi qa e yawo anjam endegsi merngwai. Wau lanja nangi ingi yageq nabqa awa boqnsiq mandam aqa miligiq aiyeqnu. Aiyeqnaqa Qotei a mandam di boleteqnu deqa ingi bole oqoqnsiq melieqnaqa wau lanja nangi boqnsib ingi oqnsib uyeq nub. ⁸ Ariya sil luwit oqsim ingi kabutnrqas di ingi bole oqwasai. Mandam di ugeqas. Deqa sokiñala Qotei na mandam di torei walyosim namyuwo na koitqas.

⁹ O gago was bole, anjam singila di iga na ningi merngonum. Ariya iga qalieonum, ningi degsib padalqasai. Qotei na ningi elenqas. ¹⁰ Qotei a tamo uge sai. A tamo bole. Deqa a nungo kumbra bole kalil unoqnsiq olo are walyosaieqnu. Nungo kumbra bole agiende. Ningi gaigai

wau bolequja yoqnsib Qotei tulaŋ qalaqalaiyoqnsib aqa segi tamo ungasari naŋgi geregereinjreqnub. Niŋgi nami degyoqneb agi bini niŋgi degyeqneub. ¹¹ Gago are koba endegsi unu. Niŋgi kumbra bole di siŋgila na ojoqnsib mondoŋ Qotei na niŋgi boletŋgwajqa deqa tariŋoqniy. ¹² Niŋgi asgiŋgaiq. Qotei aqa tamo ungasari naŋgo kumbra agiende. Naŋgi Qotei qa naŋgo areqalo siŋgilatoqnsib olo asginjrosaietnu. Deqa mondoŋ naŋgi iŋgi bole bole Qotei a nami aqa aŋgro naŋgi enjrqqa marej qaji di oqab. O ijo was, naŋgo kumbra di niŋgi dego degsib dauryoqniy.

Qotei aqa anjam a nami Abraham minjej qaji di a na siŋgilatej

¹³⁻¹⁴ Nami Qotei na Abraham minjej, “E ni boletmosiy ino moma naŋgi tulaŋ kobatnjrqai.” Osiqa aqa anjam di siŋgilatej. Mandam tamo naŋgi na Qotei buŋyqa keresai. Deqa Qotei a mandam tamo bei aqa ñam na anjam siŋgilatqa keresai. Deqa a anjam di Abraham minjsiqa aqa segi ñam na anjam di siŋgilatosiq minjej, “E bole mermonum.” ¹⁵ Onaqa Abraham a Qotei aqa anjam di qusiqa aqa areqaloq di atsiq tariŋosiq soqnej. A tariŋqa asgiyosai. A tariŋesosiq bunuqna anjam Qotei na minjej qaji di aqa damu brantonaq unej.

¹⁶ Anjam siŋgilatqa kumbra agiende. Tamo bei na anjam siŋgilatqa osimqa a tamo kobaquja bei aqa ñam na anjam siŋgilatqas. Yim tamo qudei naŋgi qusib marqab, “Anjam di bole.” Deqa tamo qudei naŋgi anjam di olo uge qa marqa keresai. ¹⁷ Qotei na Abraham minjej, “E ino moma naŋgi kobatnjrqai.” Osiqa aqa anjam di siŋgilatej. Aqa kumbra dena a na Abraham aqa moma naŋgi osornjrej, a na aqa anjam di olo bulyqa keresai. ¹⁸ Deqa Qotei aqa kumbra aiyel unu. A na anjam di Abraham minjej. Osiqa aqa segi ñam na anjam di siŋgilatej. Aqa kumbra aiyel di

unu deqa a na aqa anjam di olo bulyqa keresai. A gisanqa keresai dego. Deqa iga Qotei aqa anjam di gago are miligiq di atsim Qotei aqa jojomq giloqnsim a qa tariñoqnqom. ¹⁹ Qotei agi iga a qa tariñeqnum qaji a anka bul singila koba. Deqa iga Qotei qa gago are miligi singilatoqnsim Warum Tulañ Getento Koba gara gaiñejunu qaji di torei miligiq giloqnqom. ²⁰ Yesus a getento warum di iga qa waqtosiq a segi namosiq miligiq gilej. Deqa bini a getento warum dia unu. A di sosimqa bati gaigai a gago atra tamo gate sqas. Agi Melkisedek a nami atra tamo soqnej dego kere.

7

Melkisedek a ñam koba ti soqnej

¹ Melkisedek a Salem qure nanjo mandor soqnej. A Qotei Goge Koba aqa atra tamo dego soqnej. Bati deqa Abraham a mandor qudei nanji ti qotsiqa nanji ñumej. Ñumsiq a olo aqa qureq beqnaqa Melkisedek a gamq di Abraham turosiqa aqa gateq di bañ atetosiq a qa pailyej. ² Onaqa inji inji kalil Abraham a mandor nanjoq dena elenjej qaji di a na poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej. Melkisedek aqa ñam aqa damu agiende, Kumbra Bole Yeqnu Qaji Mandor. Qure ñam Salem aqa damu agiende, Are Lawo. Melkisedek a Salem qure nanjo mandor soqnej deqa aqa ñam aqa damu bei agiende, Are Lawo Qaji Mandor. ³ Melkisedek a abu saiqoji. A ai saiqoji. A moma bei dego saiqoji. Aqa ñambabo bati di iga qaliesai. Aqa moiqajqa bati di dego iga qaliesai. Deqa a Qotei aqa Ñiri bulosiq a bati gaigai atra tamo unu.

⁴ Melkisedek aqa ñam tulañ kobaquja. E deqa ningi saingwai. Gago moma utru Abraham a mandor nanjoq dena inji inji boledamu elenjosiq a poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej. ⁵ Bunuqna Qotei na Livai aqa moma

nanği minjrej, “Ningi atra tamo sqab.” Agi dal anjam endegsi unu, “Israel nanği na inği inği poto 10 yoqnsib oto qujai Livai aqa moma nanği atrainjroqncab.” Israel nanği Abraham aqa lej na nambabeb. Nanği Livai aqa moma nanžo was. ⁶ Melkisedek a Livai aqa lej sai. Ariya Abraham a inği inği poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej. Atraiyonaqa Melkisedek a Abraham aqa gateq di baņ atetosıqa a qa pailyej. Abraham agi nami Qotei na minjej, “E ino moma nanği kobatnjrqai.” ⁷ Iga qalie, tamo ñam ti nanği na tamo ñam saiqoĵi nanžo gateq di baņ atetnjroqnsib nanği qa pailyeqñub.

⁸ Israel nanği na Livai aqa moma nanği inği inği atrainjreñub. Livai aqa moma nanği moreñeqñub. Ariya Melkisedek agi Abraham na inği inği atraiyej qaji aqa moiqaĵqa bati nanği nami neñgreñyosaiñoqneb. Deqa a bati gaigai sobulejunu. ⁹ Livai aqa moma utru qujai di agi Abraham. Deqa iga endegsi marqom, Livai na inği inği di osiq Melkisedek atraiyobulej. ¹⁰ Melkisedek a Abraham gamq di turej bati di Livai a nambabosaisoqnej. Abraham a inği inği di Melkisedek atraiyej bati deqa Livai a Abraham aqa jejamu miligiq di soqnej. Bunuqna Livai a Abraham aqa lej na nambabej. Deqa iga endegsi marqom, Livai a dego inği inği di Melkisedek atraiyobulej.

Yesus a atra tamo gate bunuj unu

¹¹ Livai aqa moma nanği atra tamo sosib wauoqñeb nanžo wau dena tamo unğasari nanği boletnjrosaiñoqnej. Nanği boletnjrej qamu atra tamo bei a olo brantosai qamu. Bole, dal anjam a marej, Livai aqa moma nanği atra tamo sqab. Dal anjam di Israel nanği nami esoqñeb. Ariya Qotei a olo marnaqa Yesus a gago atra tamo brantej. A Aron bulosiq atra tamo brantosai. A Melkisedek bulosiq atra tamo brantej. ¹² O ijo was, dal anjam a marej, Livai aqa

moma nanği atra tamo sqab. Ariya bunuqna Qotei a nanği kobotnjrsiqa olo atra tamo bei agi Yesus atej. Qotei aqa kumbra dena a na dal anjam bulyosiq olo dal anjam bei atej. ¹³ Yesus a Livai aqa leŋ na ɲambabosai. A leŋ bei nanğoq na ɲambabej. Leŋ nanği di atraiyqajqa wau nami ojosaiοqneb. ¹⁴ Iga qalie, gago Tamo Koba a Juda aqa leŋ na ɲambabej. Leŋ dena atra tamo nanği brantqajqa Moses a deqa marosaioqnej.

¹⁵ Yesus a atra tamo bunuj brantosiq Melkisedek bulonaq iga unem. Deqa iga poigeqnu, atra tamo bunuj dena atra tamo kalil nami soqneb qaji nanği tulaŋ bunjnrejunu.

¹⁶ Dal anjam a marej, atra tamo nanği Livai aqa leŋ na brantqab. Ariya Yesus a gam bei na atra tamo brantej. A ɲambile ti siŋgila ti unu. A gaigai degsim sqas. Gam dena a atra tamo brantej. ¹⁷ Agi Qotei na nami Kristus endegsi minjej,

“Melkisedek a atra tamo soqnej
dego kere ni bati gaigai atra tamo sqam.”

¹⁸ O ijo was, anjam dena iga poigeqnu, dal anjam nami soqnej qaji di siŋgila saiqoji. Dal anjam dena iga aqaryaigwa keresai. Deqa Qotei na dal anjam di taqal waiyej. ¹⁹ Dal anjam dena iga boletgosaioqnej deqa Qotei na dal anjam di taqal waiyosiq olo gam bunuj waqtetgej. Gam bunuj di tulaŋ bolequja. Gam dena dal anjam namij di tulaŋ bunyejunu. Deqa iga gam bunuj di dauryosim Qotei aqa areq giloqnsim a qa tariŋoqnqom.

²⁰⁻²¹ Qotei na Yesus giltosiq minjej, “Ni atra tamo sqam.” Degsi minjsiq aqa anjam di siŋgilatej. Atra tamo nami soqneb qaji nanği dego Qotei na giltjnroqnsiq minjroqnej, “Niŋgi atra tamo sqab.” Ariya aqa anjam di siŋgilatosaiοqnej. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu,

“Tamo Koba a na Kristus endegsi minjej,

‘Ni bati gaigai atra tamo sqam.’

Osiqa aqa anjam di singilatej. Deqa aqa anjam di a olo uratqa keresai.”

²² Deqa iga qalieonum, Qotei aqa anjam bunuj di tulanj bolequja. Di kiyaaqa? Yesus a segi na anjam di gereiyej deqa. Anjam dena dal anjam namij tulanj bunyejunu.

²³ Nami tamo gargekoba nanji atra tamo soqneb. Nanji moreñoqneb deqa nanji gaigai atra tamo sqa keresai.

²⁴ Ariya Yesus a gaigai sqas deqa a gaigai atra tamo sosim wauoqnqas. Tamo bei na aqa sawa oqa keresai. ²⁵ Deqa tamo ungasari Yesus aqa ñam na Qotei aqa areq gileqñub qaji nanji Yesus na torei elenqa kere. Di kiyaaqa? A gaigai ñambile sosiq nanji qa Qotei pailyeqnu.

²⁶ Yesus a atra tamo gate deqaji unu deqa a na iga tulanj aqaryaigwa kere. A gaigai Qotei aqa segi kumbra boleq di sosiq dauryeqnu. A une bei saiqoji. A Qotei aqa ñamgalaq di tamo tulanj bolequja. Qotei na a osi oqsiiq lañ qureq di awotej unu. Deqa a une tamo nanjo ambleq di sosai. A isaq di unu. ²⁷ Atra tamo gate nami qaji nanji bati gaigai wagme ingi ingi oqnsib Qotei atraiyeqñub. Mati nanji nanjo segi une qa wagme ingi ingi oqnsib Qotei atraiyeqñub. Osib olo tamo ungasari nanjo une qa dego Qotei atraiyeqñub. Ariya Yesus a wau degyosaieqnu. A bati qujai qa aqa segi jejamu ñambile sonaq osiqa Qotei atraiyej. ²⁸ Dal anjam a nami marej, mandam tamo nanji atra tamo gate sqab. Tamo nanji di singila saiqoji. Ariya bunuqna Qotei na olo anjam bei marsiqa anjam di singilatej. Anjam di aqa damu agiende. A na aqa segi ñiri torei keretosiq a atra tamo gate atej. Deqa a bati gaigai atra tamo gate sqas.

8

Yesus a lañ qureq oqsiiq dia atra tamo gate unu

¹ Ijo anjam di aqa utru agiende. Atra tamo gate deqaji unu. Di Yesus qujai. A laŋ qureq oqsiq Mandor Koba aqa baŋ woq di awejunu. ² A laŋ qure qaji atra talq di atraiyo wau ojeqnu. Atra tal di Qotei aqa segi tal bole. Tamo bei na tal di atosai. Tamo Koba a segi na tal di atej.

³ Atra tamo gate naŋgo wau di niŋgi qalie. Naŋgi wagme iŋgi iŋgi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Deqa Yesus a dego atra tamo gate sosiqa aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej. ⁴ Yesus a mandamq endi so qamu a atra tamo sosai qamu. Di kiyaaq? Livai aqa moma naŋgi segi mandamq endi atra tamo sosib wagme iŋgi iŋgi Qotei atraiyeqnu. Dal anjam a degsi unu. ⁵ Livai aqa moma naŋgi gaigai mandam qaji atra tal miligiq di waueqnu. Atra tal dena laŋ qure qaji atra tal iga laŋa suwi osorgeqnu. Moses a nami atra tal di atqa laqnaqa Qotei na tal sigitosiqa Moses osoryonaqa degsi atej. Agi Qotei na Moses endegsi minjej, “E mana goge dia atra tal sigitosim ni osormem. Deqa ni atra tal ti aqa iŋgi iŋgi kalil ti degsim gereiyime.” Qotei na nami Moses degsi minjej. ⁶ Ariya bini Yesus a atraiyo wau ojeqnu di wau tulaŋ bolequja. Aqa wau dena atra tamo nami qaji naŋgo wau tulaŋ bunyejunu. Yesus a Qotei aqa anjam bunuj siŋgilatqa osiqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiqa yeba waiyej unu. Deqa anjam bunuj dena anjam namij di tulaŋ bunyejunu. Iŋgi bole bole bunuj Yesus na iga egwa marej qaji dena iŋgi bole bole namij dego tulaŋ bunyejunu.

Anjam bunuj a na anjam namij tulaŋ bunyejunu

⁷ O ijo was niŋgi are qaliy. Anjam namij dena iga aqaryaigwa kere qamu Qotei a olo anjam bunuj marosai qamu. ⁸ Ariya Tamo Koba a na tamo uŋgasari naŋgo une babetnjrsiqa endegsi marej, “Niŋgi quiy. E bati atonum unu. Bati di brantimqa e anjam bunuj qosisiy Israel naŋgi

ti Juda nanġi ti minjrit nanġi qusib dauryqab. ⁹ Ijo anjam bunuj di anjam namij dego sai. E nanġo moma nanġi Isip sawaq dena joqsim gilsim mana goge dia ijo anjam namij nanġi enjrem. Bati deqa nanġi ijo anjam di dauryqa uratosib gotranjoqneb deqa e na kamba nanġi qoreinjrem. ¹⁰ Ijo anjam bunuj agiende. Bati bei brantimqa e na ijo dal anjam kalil osiy Israel nanġo areqaloq di atqai. Osiy nanġo are miligiq di dego nengrenyqai. Deqa e nanġo Qotei soqnit nanġi ijo segi tamo unġasari sqab. ¹¹ Sosib bati deqa nanġi kalil e qa geregere qalieqab. Deqa nanġi olo bunuqna nanġo was nanġi endegsi minjrqsai, ‘Ninġi Tamo Koba a qa qalieoiy.’ Degsi minjrqsai. Nanġi kalil e qa qalieqab. Tamo ñam ti tamo ñam saiqoji nanġi ti kalil e qa qalieqab. ¹² Di kiyaaqa? E nanġi qa dulosiy nanġo une kobotetnrqai. Deqa bunuqna e nanġo une qa olo are qalqasai.” Tamo Koba a nami degsi marej.

¹³ Agi Qotei a marej, “E anjam bunuj qosqai.” A degsi marej deqa iga qalieonum, anjam a nami qosej qaji di olo namijej. Deqa anjam di sokiñalayosim torei koboqas.

9

Atra tamo gate nami qaji nanġi wagme aqa lej atraiyeq nub

¹ Israel nanġi anjam namij dauryoqneb bati deqa nanġi mandam qaji atra talq di Qotei qa louoqneb. ² Atra tal di jagwa oqajqa tal bul. Tal miligiq di warum bei soqnej. Warum di aqa ñam “Getento Warum.” Warum miligiq di nanġi lam ti atra bijal ti atraiyqa bem ti atnab soqnej. ³ Getento warum qoreq di nanġi gara kobaquja bei gainteb. Gara aqa qoreq di warum bei soqnej. Warum di aqa ñam “Warum Tulañ Getento Koba.” ⁴ Qa sum koitib qurem quleqwajqa deqa marsib atra bijal gol na gereiyosib warum dia atnab soqnej. Qotei aqa dal anjam so qaji ñam moñgum dego warum dia soqnej. Ñam moñgum aqa

qalaq di gol na walateb. Nam monɣum miligiq di lan qure qa ingi uyo Qotei na nami Israel nanɣi anainjrej qaji di tabirq di atnab soqnej. Tabir di dego gol na gereiyeb. Nam monɣum miligiq di Aron aqa walwelqa toqon nami qenjilitej qaji di atnab soqnej. Meniɣ aiyel Qotei a nami nanɣo quraq di aqa dal anjam nenɣrenyej qaji di dego nam monɣum miligiq di atnab soqnej.⁵ Nam monɣum aqa quraq di lan anɣro aiyel nanɣo sigito qunun atnab soqnej. Lan anɣro aiyel nanɣi di Qotei aqa singila sigitoqnsib unub. Nanɣo bari na nam monɣum di kabutesoqnej. Nam monɣum aqa qura di tamo unɣasari nanɣo une kobotetnjrqajqa sawa. Bini e ingi ingi kalil deqa anjam koba marqasai.

⁶ Ingi ingi kalil deqaji atra tal miligiq di atnab sonabqa atra tamo nanɣi bati gaigai atra tal miligiq giloqnsibqa warum dia Qotei louqajqa wau yeqnu.⁷ Ariya atra tamo gate a segi bati qujai qa wausau gaigai Warum Tulaɣ Getento Koba di miligiq giloqnsiqa aqa segi une qa ti tamo unɣasari nanɣo une qa ti leɣ oqnsiqa Qotei atraiyeqnu. Tamo unɣasari nanɣi di powo bole ti sosai deqa nanɣi une yeqnu.⁸ O ijo was kalil, Mondor Bole na iga endegsi osorgeqnu, atra tal namij sonaqa iga Warum Tulaɣ Getento Koba di miligiq gilqajqa gam getenjejunu.⁹ Atra tal dena kumbra bunuj bini branteqnu qaji di iga lanɣa suwi osorgeqnu. Tal dia atra tamo nanɣi wagme ingi ingi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Ariya wagme ingi ingi dena tamo unɣasari Qotei qa loueqnu qaji nanɣo are miligi gereiyetnjrqajqa keresai. Deqa nanɣi endegsi qalieqa keresai, “Bole, Qotei na gago une kobotetgekritqo.” Degyqa keresai.¹⁰ O ijo was, anjam namij di a ingi uyo qa ti ya uyo qa ti yanso oqajqa ti jexamu ingi ingi qa ti segi mareqnu. Qotei na Israel nanɣi anjam namij di enjrej. Di kiyaaqa? Nanɣi anjam di dauryosib soqnib bunuqna a na olo gam

bunuj gereiyqas.

Kristus na aqa segi lej osiqa Qotei atraiyej

¹¹ Ariya Kristus a brantosiq a gago atra tamo gate sosisqa ingi bole bole Qotei na mondon iga egwas qaji di osiqa lan qure qa atra tal miligiq gilej. Atra tal di tulan bolequja. Atra tal dena mandam qaji atra tal tulan bunyejunu. Mandam tamo nanqi na lan qure qaji atra tal di gereiyosai. ¹² Kristus a makau ti kaja du du ti nanqo lej osiqa atra tal di miligiq gilosai. A aqa segi lej osiqa bati qujai qa atra tal di miligiq gilej. Aqa wau dena a gago uneq na iga olo awaigej deqa iga nambile gaigai sqom. ¹³ Atra tamo nami qaji nanqi makau ti kaja du du ti nanqo lej oqnsib Qotei atraiyeqnu. Osib makau nanqo damu koiteqnaq skuleqnaq sum oqnsib tamo unqasari nanqo gateq di bilenteqnu. Nanqi na tamo unqasari une ti unub qaji nanqo jejamu yansetnjqajqa marsib kumbra degyeqnu. ¹⁴ Ariya Kristus aqa lej na wagme nanqo lej tulan bunyejunu. Kristus a jiga bei saiqoji. A gago jejamu yansetgosai. A gago are miligi yansetgej. Mondor gaigai sqas qaji a na Kristus singilatonaqa aqa segi nambile osiqa Qotei atraiyej. Osiqa aqa lej aiyej qaji dena gago are miligi yansetgej. Deqa iga qalieonum, iga Qotei aqa namgalaq di une saiqoji unum. Deqa iga moiyo qaji kumbra kalil uratqom. Osim Qotei nambile gaigai unu qaji a qa are qaloqnsim wauetoqnqom.

Kristus aqa lej na anjam bunuj singilatej

¹⁵ Yesus aqa lej aiyej qaji dena iga bole aqaryaigej. Deqa iga Qotei aqa namgalaq di tamo bole une saiqoji unum. Yesus a na Qotei aqa anjam bunuj singilatqa osiqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosisqa yeba waiyej unu. Nami iga anjam namij aqa sorgomq di sosim bati deqa iga une yoqnsim laqnem. Onaqa Yesus a iga qa moisiq dena a

iga olo awaigosiqa gago une kobotetgej. Deqa iga ti tamo ungasari kalil Qotei na metnjreqnu qaji nanği ti nambile gaigai sqom. Qotei a nami marej, “E na nambile di ijo segi angro tıntıj nanği enjrqai.”

¹⁶ E mandam tamo nanço kumbra qa merıgwai. Tamo bei a qaliego, a bunuqna moiqas. Deqa a pepa bei osim aqa angro nanği aqa inği inği kalil oqajqa marsim nanço nıam nenğrenyim sqas. A moiyoşaisoqnımqa aqa angro nanği aqa inği inği oqa keresai. A moiymıqa nanği aqa inği inği oqab. ¹⁷ Tamo di a nambile soqnımqa aqa anjam nenğrenyej qaji di a laņa sqas. Ariya a moiymıqa aqa anjam di şingila ti sqas. ¹⁸ Dego kere nami atra tamo nanği anjam namıj şingilatqa osıbqa nanği na wagme nanği nıumeqnaş nanço leņ aiyoqnej. ¹⁹ Ađi Moses a dal anjam kalil plaltosıq tamo ungasari nanği minjrşiq koboonaqa a na makau ti kaja du du ti nanço leņ osıqa ya ti şil lent ti nıantaņ aqa dani aqa nıam hisop de ti turtosıq tamo ungasari nanço gateq di bilentej. Osıqa Qotei aqa lou gara nenğren aqa qoreq di dego bilentej. Şil lent di kaja du du nanço juņgum na gereıyo qaji. ²⁰ Moses a leņ bilentosıq marej, “Leņ endi aısiq Qotei aqa anjam şingilatqo. Ađi Qotei a nami nıņgi endegsi merıgej, ‘Nıņgi anjam di dauryıy.’” ²¹ Osıqa Moses a olo leņ bilentonaqa atra tal ti atrayıqajqa inği inği ti nançoq dego aiyej. ²² Deqa iga qalieonum, leņ na inği inği kalil yansqas. Leņ aiqasai di Qotei na tamo ungasari nanço une kobotqasai. Dal anjam a degsi março.

Kristus a gago une kobotqa marsıqa aqa segi jejamu Qotei atraiyej

²³ Atra tal namıj aqa inği inği dena laņ qaji inği inği laņa şigitejunu. Atra tamo nanği na wagme nanço leņ oqnsıb dena inği inği di yanşeqnub. Ariya wagme nanço leņ na laņ qaji inği inği yansqa keresai. Leņ tulaņ boledamu

na segi laŋ qaji inŋi inŋi yansqas. ²⁴ Iga qalie, Kristus a mandam qaji atra tal miligiq gilosai. Mandam qaji atra tal di tamo nanŋi na ateb. Tal di Qotei aqa atra tal bole laŋa sigitejunu. Kristus a laŋ qureq oqej deqa bini a Qotei aqa areq di sosisqa iga qa waueqnu.

²⁵ Atra tamo gate nami qaji a wausau gaigai wagme nanŋo leŋ oqnsiq Warum Tulaŋ Getento Koba di miligiq gileqnu. A aqa segi leŋ osaieqnu. A wagme nanŋo leŋ oqnsiq miligiq gileqnu. Ariya Yesus a degyosaieqnu. A laŋ qureq oqsiq bati qujai qa aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej. A bati gargekoba degyosaioqnej. ²⁶ A bati gargekoba degyoqnej qamu Qotei na nami mandam atej bati deqa a jaqatiŋ oqnsiq bosiq bosiq agi bini olo jaqatiŋ eqnu qamu. Ariya diŋo bati jojomoqo deqa Kristus a bati qujai qa mandamq aisiq gago une kobotqa marsiq aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej. ²⁷ Iga qalie, tamo kalil nanŋi bati qujai qa moiyeqnu. Mondoŋ nanŋi Qotei aqa ulatamuq di brantib a nanŋo une qa nanŋi peginjrqa. ²⁸ Dego kere Kristus a bati qujai qa tamo gargekoba nanŋo une qoboiyetnjrqa marsiq aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej. Ariya mondoŋ a laŋ qureq na bqas. Bati deqa a na tamo unŋasari nanŋo une olo qoboiyetnjrqaasai. A bosim tamo unŋasari a qa tarijeqnu qaji nanŋi torei elenqas.

10

Wagme nanŋo leŋ na gago une kobotqa keresai

¹ Moses aqa dal anjam aqa wau agiende. Dal anjam na inŋi bole bole Qotei a mondoŋ iga egwas qaji di iga laŋa suwi osorgeqnu. Damu osorgosaieqnu. Atra tamo gate nanŋi wagme inŋi inŋi oqnsib wausau gaigai Qotei atraiyeqnu deqa iga qalieonum, dal anjam na tamo unŋasari Qotei aqa areq gileqnu qaji nanŋi torei boletnjrqa keresai. ² Wagme inŋi inŋi dena tamo unŋasari Qotei

qa loueqnub qaji nanjo une yansetnjrqa kere qamu atra tamo gate nanji na olo atraiyosai qamu. Deqa tamo ungasari nanji nanjo une qa olo are gulbeinjrosai qamu.

³ Ariya atra tamo gate nanji wausau gaigai wagme inji inji di oqnsib Qotei atraiyeqnu. Deqa tamo ungasari nanji nanjo une qa olo are qaloqnsib are gulbe ti unub.

⁴ Kumbra di aqa utru agiende. Makau ti kaja du du ti nanjo leŋ na tamo ungasari nanjo une kobotetnjrqa keresai bole sai.

⁵ Deqa Kristus a mandamq aiqa osiqa endegsi pailyej, “O Abu, ni atraimqajqa wagme inji inji qa arearetmosaieqnu.

Deqa e ijo segi jejamu osiy ni atraimqai. Ijo jejamu di agi ni na e gereiyetbem.

⁶ O Abu, atra tamo nanji na tamo ungasari nanjo une qa aqaryainjrqa maroqnsib wagme inji inji oqnsib ŋamyuwo na koitoqnsib ni atraimeqnu.

Ni inji inji deqa arearetmosaieqnu.

⁷ Deqa e ni endegsi pailmonum,

‘O Qotei, e bonum.

Agi nami anjam degsib e qa nengrenyeb.

Bini e ino areqalo dauryqa bonum.’” Kristus a mandamq aiqa osiqa degsi Qotei pailyej.

⁸ Agi Kristus a namoqna pailyej, “O Abu, ni atraimqajqa wagme inji inji qa arearetmosaieqnu. Atra tamo nanji na tamo ungasari nanjo une qa aqaryainjrqa maroqnsib wagme inji inji oqnsib ŋamyuwo na koitoqnsib ni atraimeqnu. Ni inji inji deqa arearetmosaieqnu.” O ijo was, dal anjam a nami atraiyqajqa inji inji deqa marej. ⁹ Ariya bunuqna Kristus a olo pailyej, “O Qotei, e ino areqalo dauryqa bonum.” A degsi pailyej deqa iga qalieonum, a kumbra namij di taqal waiyosiqa olo kumbra bunuj atej. ¹⁰ Yesus Kristus a Qotei aqa areqalo dauryosiq deqa a bati qujai qa aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej.

Wau dena Yesus na iga eleŋosiqa Qotei aqa segi kumbra boleq di atej.

Yesus aqa leŋ na gago une kobotetgej

¹¹ Atra tamo kalil nanŋi bati gaigai atra tal miligiq giloqnsibqa nanŋo wau yeqnu. Nanŋi bati gargakoba wagme inŋi inŋi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Inŋi inŋi dena tamo unŋasari nanŋo une kobotetnrqa keresai. ¹² Ariya Kristus a bati qujai qa gago une kobotqa marsiqa aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej. Osiqa laŋ qureq oqsiq dia Qotei aqa baŋ woq di awoej. Deqa aqa atraiyo wau di gaigai sqas. ¹³ A Qotei aqa baŋ woq di awesosiqa mondoŋ Qotei na aqa jeu tamo kalil nanŋi osim aqa singaq di koroinjrqaqqa deqa tariŋeqnu. ¹⁴ Yesus a bati qujai qa aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej. Wau dena a na tamo unŋasari a nami Qotei aqa segi kumbra boleq di atej qaji nanŋi torei boletnjrej. Deqa nanŋi bati gaigai une saiqoji sqab.

¹⁵ Anjam deqaji Mondor Bole na dego mergeqnu. Agi a endegsi mergeqnu, ¹⁶ “Tamo Koba a marej, ‘Ijo anjam bunuj agiende. Bati bei brantimqa e na ijo dal anjam kalil osiy tamo unŋasari nanŋo are miligiq di atqai. Osiy nanŋo areqaloq di dego nengrenyqai.’” ¹⁷ Osiqa olo anjam bei dego totoryosiq endegsi marej, “E nanŋo une kobotetnrqai deqa bunuqna e nanŋo une qa olo are qalqasai.” ¹⁸ O ijo was, Qotei na gago une torei kobotej deqa atraiyo inŋi bei na gago une olo kobotqa keresai bole sai.

Iga Warum Tulaŋ Getento Koba di miligiq gilqa kere

¹⁹ O ijo was kalil, Yesus aqa leŋ aiyej qaji dena gago une kobotetgej. Deqa iga Warum Tulaŋ Getento Koba di miligiq giloqnqom. Iga ulaqasai. Warum di agi Qotei aqa atra talq di unu. ²⁰ Yesus a segi na ŋambile qa gam bunuj

waqtetgosiqa a segi namoosiq warum di miligiq gilsiq gara gainjejunu qaji dena torei miligiq gilej. Gara di Yesus aqa segi jejamu. ²¹ Gago atra tamo gate unu agi Yesus. Deqa a na Qotei aqa tamo ungasari kalil nanği taqatnjreqnu. ²² A gago kumbra uge kalil qa are qalsiqa aqa segi leñ bilentonaqa aisiq gago are miligi yansetgej. Deqa iga ya na yanso em. Yesus aqa wau dena iga qalieonum, iga Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji unum. Deqa kumbra gisañ kalil gago are miligiq di unu qaji di iga taqal waiyqom. Osim Qotei qa gago areqalo torei singilatosisim aqa areq giloqnqom. ²³ Iga qalie, ingi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di a na egwas. A uratqasai. Deqa iga Qotei aqa ñam singila na ojsim boleq di maroqnsim ingi bole bole deqa tarinoqnqom. Iga areqalo aiyeltqasai. ²⁴ Iga gago Kristen was nanço are tigeltetnjroqnmqa nanği qalaqalaiyo kumbra ti kumbra bole bole ti dauryoqnqab. ²⁵ Osim iga Qotei aqa ñam qa koroqnqom. Iga kumbra di uratqasai. Kristen was qudei nanği koroqajqa asginjreqnu. Deqa iga nanği singilatnjroqnqom. Ningi qalie, Yesus a olo bqajqa bati jojomqo.

Iga Qotei aqa Ñiri qoreiyqasai

²⁶ Ningi quiy. Iga Yesus aqa anjam bole qalieonum deqa bunuqna iga diqosim gago segi areqalo na une yoqnqasai. Yoqnqom di Qotei na gago une kobotetgwasai. Osim atraiyqajqa ingi bei iga egwasai. ²⁷ Iga une yoqnqom di iga pegigwajqa bati qa ulaosim tarinqom. Pegigwajqa bati deqa Qotei na aqa jeu tamo kalil nanği ojelenosim ñamyuwo kanğan kobaq di breinjqas. ²⁸ Iga qalie, tamo bei a Moses aqa dal anjam gotranjimqa tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo aqa une unsib boleq di maribqa tamo ungasari nanği a qa dulqasai. Nanği a qalib moiqas. ²⁹ Ariya tamo bei a Qotei aqa Ñiri qoreiyosim aqa ñam ugeugeiyqas di aqa une deqa a gulbe tulañ kobaquja oqas.

Aqa gulbe dena dal anjam gotranjo qaji tamo aqa gulbe tulaŋ bunyoqas. Tamo di a nami Qotei aqa anjam bunuj Yesus aqa leŋ na siŋilatej qaji di dauryoqnej. Osiqa a Qotei aqa segi kumbra boleq di soqnej. Ariya a olo Yesus aqa leŋ di ugeugeiyosim Qotei aqa Mondor iga qa are boleiyeqnu qaji aqa ñam ugetqas di a gulbe tulaŋ kobaquja oqas. ³⁰ Iga qalieonum, Qotei a nami endegsi marej, “Tamo naŋgo une kalil e segi na kambatosiy awai uge enjrqi. Di ijo segi wau.” Osiqa marej, “Tamo Koba a na aqa tamo ungasari naŋgo une qa peginjrqas.” ³¹ O ijo was, Qotei nambile unu qaji a na tamo bei ŋolawotqas di a tulaŋ ulaugetqas.

Nunjo areqalo Yesus qa siŋilateqnu b qaji di geregere ojesoqniy

³² Ningi are qaliy. Nami Qotei a nunjo areqalo suwan-tetŋonaqa bati deqa jeu tamo naŋgi na gulbe ti jaqatiŋ ti gargekoba niŋgi enjoqneb. Engeqna b niŋgi siŋila na tigeloqnsib gulbe di gotranjoqneb. ³³ Jeu tamo naŋgi dena nunjo Kristen was qudei naŋgi joqoqnsib tamo ungasari kalil naŋgo nãdamuq di tigeltŋroqnsib naŋgo ñam misilinyoqnsib naŋgi ugeugeinjoqneb. Yeqna b niŋgi na nunjo Kristen was naŋgi di beternjoqnsib siŋilatŋroqneb. ³⁴ Jeu tamo naŋgi dena nunjo Kristen was qudei naŋgi ojoqnsib tonto talq di breinjreqna b sonabqa niŋgi na tonto tamo naŋgi deqa are qaloqnsib naŋgi geregereinjoqneb. Bati di jeu tamo naŋgi dena niŋgi qudei nunjo iŋgi iŋgi yaingoqneb. Ariya niŋgi deqa are ugeiŋgosaioqnej. Niŋgi areboleboleingoqnej. Di kiyaaqa? Niŋgi qalie, iŋgi di laŋa mandam qaji iŋgi. Iŋgi bati gaigai sqas qaji di tulaŋ bolequja. Mondor niŋgi iŋgi di oqab. Di niŋgi qalie.

³⁵ Kumbra bole ningi nami yoqneb qaji deqa olo are qaloqnsib yoqniy. Osib nungo areqalo Yesus qa singi-lateqnuq qaji di geregere ojesoqniy. Ningi olo urataib. Ningi uratqasai di mondoj ningi awai tulaŋ boledamu oqab. ³⁶ Ningi nungo gulbe kalil qoboioqnsib singila na tigelesoqniy. Ningi degyqab di Qotei na ningi singi-latŋimqa ningi aqa areqalo dauryekritosib mondoj ingi bole bole a nami ningi enywa marej qaji di ningi oqab. ³⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Sokiñala tamo bunuqna bqas qaji di a bqas. Deqa a tariŋsokobaiyqasai. A urur boqujatqas. ³⁸ Ijo segi tamo ungasari bole nanŋi e qa nanŋo areqalo singilatqab di nanŋi ŋambile sqab. Nanŋi na e qoreibqab di e nanŋi qa areboleboleibqasai.”

³⁹ O ijo was, iga Qotei qoreiyosim padalqasai. Tamo qudei nanŋi degyeqnuq. Ariya iga tamo deqaji sai. Iga Qotei qa gago areqalo singilato qaji tamo. Deqa iga ŋambile gaigai sqom.

11

Iga Qotei qa gago areqalo singilatqajqa kumbra

¹ Iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum di aqa utru agiende. Iga qalieonum, ingi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di iga oqajqa tariŋesoqnimqa a na egwas. Iga gago ŋamdamu na ingi di unqa keresai di unŋum. Iga ingi di oqom. ² Qotei aqa tamo ungasari nami soqneb qaji nanŋi a qa nanŋo areqalo singilatoqneb deqa a nanŋi qa maroqnej, “Nanŋi tamo bolequja.” ³ O ijo was, iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum deqa iga endegsi poigeqnu, bole, Qotei a anjam segi marnaqa laŋ ti mandam ti brantej. Ingi ingi iga unqa keresai qaji di Qotei na eleŋosiqa dena a ingi ingi kalil iga uneqnum qaji di gereinjrej. Iga degsi poigeqnu.

*Abel na Enok na Noa na nanngi qalub
Qotei qa nanngo areqalo singilateb*

⁴ Abel a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a inngi bei Qotei atraiyonaqa Qotei a inngi deqa tulan arearetej. Kein a dego inngi bei Qotei atraiyej. Ariya Qotei a Kein aqa atraiyo inngi deqa arearetosai. Kumbra dena iga osorgeqnu, Abel a Qotei aqa namgalaq di tamo bole une saiqoji soqnej. Abel a moiyej ariya a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa bini a Qotei aqa anjam iga mergobuleqnu.

⁵ Enok a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa a moiynosai. A nambile sonaqa Qotei na a osiq lan qureq oqej. Oqnaqa tamo ungasari nanngi a qa namoqneb a olo unosai. Kumbra dena iga osorgeqnu, Qotei na Enok lan qureq osi oqosaisosiq a Enok aqa kumbra qa tulan arearetoqnej. ⁶ O ijo was, ninngi Qotei aqa areq gilqa osibqa ninngi mati a qa nunngo areqalo singilatosib endegsib mariy, “Bole, Qotei a unu. Deqa iga a qa namosim gilsim itonam a na awai boledamu egwas.” O ijo was, ninngi degsib marqab di Qotei a ninngi qa tulan arearetqas. Tamo nanngi Qotei qa nanngo areqalo singilatqasai di a nanngi qa arearetqa keresai.

⁷ Noa a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa Qotei na minnej, “E bunuqna awa qarinyit bosim mandam kalil keretqas. Deqa ni qobun gereiyime.” Noa a awa unosaisosiq a Qotei aqa anjam di dauryosiq aqa angro nanngi ti aqa unja a ti padalaib deqa qobun gereiyej. Aqa kumbra dena a na tamo ungasari kalil mandamq di soqneb qaji nanngo une babetnjrej. A Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minnej.

Abraham Sara wo nanngi Qotei qa nanngo areqalo singilateb

⁸ Abraham a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa Qotei na Abraham metonaqa a Qotei aqa anjam

dauryosiqqa mandam mutu bei Qotei na a yqajqa minjej qaji deq gilej. A sawa qabitqas kiyo di a qalieosaisosiqqa gilej. ⁹ A Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa a gilsiq mandam mutu dia brantosiqqa yaun tamo soqnej. Mandam mutu di agi Qotei na a yqajqa minjej. A di sonaqa Qotei na minjej, “Mondoŋ e na ino moma nanŋi mandam mutu endi enjrqai.” Onaqa Abraham a mandam mutu dia laqnsiqqa jagwa oqajqa tal gereiyosiqqa di ŋeioqnej. A na Aisak Jekop wo nanŋi joqsiiqa koba na soqneb. Qotei na nanŋi aiyel dego minjrej, “Mondoŋ e na nunŋo moma nanŋi mandam mutu endi enjrqai.” ¹⁰ Abraham a laŋ qureq oqsim dia sqajqa deqa are qaloqnsiqq tariŋoqnej. Laŋ qure di bati gaigai sqas. Laŋ qure agi Qotei a segi na gereiyej unu.

¹¹ Abraham aqa ŋaun Sara a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa a tulaŋ qeliosiqqa marej, “Bole, e anŋrotqai. Anjam Qotei na merbej qaji di a uratqasai. A dauryqas.” Sara a degsi marej deqa Qotei na aqa miligi gereiyetonaqa a gumaŋej. ¹² Abraham a dego qeliosiqqa a moiqaqqa bati jojomonaqa Qotei na a singila yonaqa a anŋro mel qujai ŋambabtej. Onaqa bunuqna aqa moma nanŋi tulaŋ gargekobaeb. Bongar tulaŋ gargekoba unub dego kere Abraham aqa moma nanŋi ulul bul tulaŋ gargekobaeb. Deqa sisiyqa keresai.

¹³ O ijo was, Abel na Enok na Noa na Abraham na Sara na nanŋi kalil Qotei qa nanŋo areqalo singilatesosib moreŋeb. Nanŋi mandamq endi sosibqa inŋi bole bole Qotei a nami nanŋi enjrqa minjrej qaji di nanŋi osai. Nanŋi inŋi di oqajqa tariŋesosibqa isaq na inŋi di un-sib deqa areboleboleinjrej. Deqa nanŋi maroqneb, “Iga mandamq endi so boleiyqasai. Iga mandamq endi yaun tamo bulosim sokiŋala sosim bunuqna iga mandam endi uratqom.” ¹⁴ O ijo was, iga qalieonum, tamo unŋasari

anjam degsib mareqñub qaji nañgi nañgo segi sqajqa sawa boleq oqwajqa are qaleqñub. ¹⁵ Nañgi nañgo qure utruq olo aiqajqa deqa are qaleb qamu nañgi puluosib aiyeb qamu. ¹⁶ Ariya nañgi nañgo qure utruq olo aiqajqa are qalosaieqñub. Nañgi sawa tulañ boledamu agi lañ qureq di unu qaji deq oqwajqa are qaleqñub. Tamo ungasari nañgi dena Qotei endegsib minjeqñub, “Ni gago Qotei.” Yeqnaqa Qotei a nañgo Qotei sqajqa jemaiyosaieqñu. Nañgi a qa nañgo areqalo singilateqñub deqa a nañgo qure agi lañ goge dia gereiyetñrej unu.

¹⁷ Abraham a Qotei qa aqa areqalo bole singilatej kiyo sai kiyo di Qotei a tenemtqa osiqa endegsi minjej, “Ni ino segi añgro qujai Aisak qalsim e atraibe.” Onaqa Abraham a Qotei aqa anjam di uratosai. Bole, Qotei na nami minjej, “E na ino moma nañgi mandam mutu endi enjrqi.” Ariya a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa a Aisak osiq Qotei atraiyqa gilej. ¹⁸ Agi Qotei a nami Abraham minjej, “Aisak aqa leñ na ino moma nañgi bumbranyqab.” ¹⁹ Abraham a Aisak qalqa osiqa endegsi are qalej, “E Aisak qalitqa, unğum, Qotei na a olo subq na tigeltqa kere.” Abraham a degsi are qalsiq sonaqa Qotei na saidyej, “Ni Aisak qalaim.” Deqa iga yawo anjam endegsi marqom, Qotei na Aisak subq na tigeltobulosiq olo Abraham yej.

Aisak na Jekop na Josep na nañgi qalub Qotei qa nango areqalo singilateb

²⁰ Aisak a dego Qotei qa aqa areqalo singilatosiqa Jekop Iso wo nañgo gateq di aqa bañ atetñrsiqa nañgi qa pailyosiqa kumbra bunuqna nangoq di brantqas qaji deqa nañgi minjrej.

²¹ Jekop a dego Qotei qa aqa areqalo singilatosiqa Josep aqa añgro aiyel nañgo gateq di aqa bañ atetñrsiqa nañgi qa pailyej. A tulañ qeliosiq moiqa jojomosiqa deqa a na aqa walwelqa toqoñ ojsiq siñga pulutosiq Qotei qa louej.

²² Josep a dego Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a tulaŋ qeliosiq moiqa jojomosiq a na aqa was naŋgi endegsi minjrej, “Ninŋi na nuŋgo moma agi Israel naŋgi minjribqa bunuqna naŋgi Isip sawa uratoqnsibqa bati deqa naŋgi ijo tanu osi gilqab.”

Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatej

²³ Ariya Moses aqa ai abu naŋgi dego Qotei qa naŋgo areqalo singilateb. Deqa Moses a ŋambabonaqa naŋgi a osib bai qalub a ulitonab soqnej. Naŋgi qalieeb, Moses a aŋgro tulaŋ bolequja. Naŋgi Isip naŋgo mandor koba ulaiyosai deqa naŋgi aqa anjam gotraŋyosib Moses ulitonab soqnej.

²⁴ Sosiqa tamo kobaqujaonaqa Isip tamo uŋgasari naŋgi na minjoqneb, “Ni Isip naŋgo mandor koba aqa asi aqa aŋgro.” Onaqa Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a aqa segi ñam aguq atsiqa naŋgo anjam di quqwa uratoqnej. ²⁵ A endegsi are qalej, “Qotei aqa tamo uŋgasari agi Israel naŋgi gulbe ti unub. Deqa uŋgum, e naŋgi koba na sosiy gulbe oqnqai. Une qa arebolebole a sokiñalayosim koboqas. Di e uratqai.” ²⁶ Osiqa olo endegsi are qalej, “E Kristus aqa ñam qa jemai oqai di kere. Mondonj e awai tulaŋ boledamu oqai. Awai dena silali ti ñoro ti kalil Isip sawaq endi unu qaji di tulaŋ buŋyejunu.” Moses a awai boledamu di oqa marsiq deqa a degsi are qalej. Osiqa Qotei qa aqa areqalo singilatej.

²⁷ Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a tigelosiq Isip sawa uratosiq gilej. Isip naŋgo mandor koba a Moses qa minjinj oqetej ariya Moses a deqa ulaosai. Qotei agi iga unosai eqnum qaji di Moses na unobulosiq deqa a singila na tigelosiq Isip sawa uratosiq gilej. ²⁸ Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a na Israel tamo uŋgasari naŋgi minjrnaqa naŋgi kaja du du ñumsib naŋgo

damu uyeb. Uysib kaja du du nanngo lej ainaqa di osib Qotei na aqa laj angro bei qarinyim bosim Israel nanngo angro matu nanngi ñumaim deqa lej di nanngo siranmeq di liyeb.

Tamo ungasari tulaŋ gargekoba nanngi Qotei qa nanngo areqalo singilatoqneb

²⁹ Israel nanngi Qotei qa nanngo areqalo singilatosib deqa nanngi Yuwal Lentq di gentosib mandam boleq aisib walwelosib gileb. Gileqnab Isip nanngi na nanngi daurnjrsib yuwal ambleq aisib ya uysib moreñeb.

³⁰ Bunuqna Israel nanngi Qotei qa nanngo areqalo singilatosib deqa nanngi Jeriko qure agutosib kalilyo bati 7 yonabqa qure aqa dadanj kalil ululoñeb.

³¹ Sambala unja Rahap a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa Israel tamo aiyel nanngi lumu na Jeriko qure unqa bonabqa a na nanngi aiyel osiqa lawo na gereinjrsiqa ulitnjrej. Qure deqaji tamo ungasari nanngi Qotei aqa anjam gotranjoqneb deqa Qotei na nanngi kalil padaltnjrej. Rahap a segi Qotei na uratonaq bole soqnej.

³² Gideon na Barak na Samson na Jepta na Devit na Samuel na Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanngi dego Qotei qa nanngo areqalo singilatoqneb. E nanngi qa olo ninngi saingwajqa bati keresaiibqo. ³³ Nanngi Qotei qa nanngo areqalo singilatoqneb deqa nanngi na mandor kokba nanngi qoto itnjroqnsib qoto buñyoqneb. Osib kumbra bole tiñtiñ yoqneb. Ingi bole bole Qotei na nami nanngi enjrqa minjrej qaji di nanngi eleñoqneb. Laion nanngi boqnsib nanngi uyqa laqnañ nanngi na nanngo medabu getentetnjroqneb. ³⁴ ñamyuwo na nanngi koitnjrqqa laqnañ nanngi olo ñamyuwo mosotoqneb. Jeu tamo nanngi boqnsib serie na nanngi ñumqa laqnañ nanngi jaraiyoqneb. Nanngi segi singila saiqoji sonab Qotei na olo nanngi singilatnjroqnej.

Nanġi sinġilaoqnsib qotoqnsib sawa bei bei qaji nanġi tetejnroqneb. ³⁵ Ungasari qudei nanġo anġro nanġi morenejq nab Qotei na olo subq na tigeltjnroqnej. Jeu tamo nanġi na Qotei aqa tamo qudei nanġi tonto talq di breinjroqnsib jaqatiġ koba enjroqneb. Osib minjroqneb, “Ninġi Qotei qoreiyib iga ninġi uratġim ninġi tonto talq dena oqedqab.” Onaqa nanġi na saidosib minjroqneb, “Sai. Mondoġ iga olo subq na tigelosim ġambile tulaġ boledamu oqom. Deqa unġum, bini iga jaqatiġ oqnsim unum di kere.”

³⁶ Jeu tamo nanġi na Qotei aqa tamo unġasari qudei nanġi misilinjnroqnsib kumbainjnroqneb. Osib nanġi tonto talq di breinjroqnsib sil sinġila kokba na nanġi tontjnroqneb. ³⁷ Osib Qotei aqa tamo unġasari qudei nanġi meniġ na ġumoqnsib moiyojnroqneb. Osib olo qudei nanġi serie na ġinġenjnreqnab moreġoqneb. Osib olo qudei nanġo jejamu qaja na qametjnroqneb. Nanġi qudei gara bolesai deqa nanġi kaja nanġo juġum na gara gereiyoqnsib juġoqneb. Nanġi inġi inġi tulaġ sainjrej deqa nanġi laġa soqneb. Jeu tamo nanġi na nanġi gulbe enjroqnsib tulaġ ugeugeinjroqneb. ³⁸ Tamo unġasari nanġi di tulaġ ugeosib soqneb deqa nanġi wadau sawaq di, manaq di, meniġ kokba miligiq di, sub miligiq di laqneb. Nanġi Qotei qa nanġo areqalo sinġilatoqneb deqa nanġi kumbra bole yoqneb. Nanġi tamo unġasari kalil mandamq di soqneb qaji nanġi bul sai. Nanġo kumbra tulaġ bolequja.

³⁹ Nanġi kalil Qotei qa nanġo areqalo sinġilatoqneb deqa nanġi aqa ġamgalaq di tamo unġasari tulaġ bolequja soqneb. Ariya inġi bole bole Qotei na nanġi enjrq minjrej qaji di nanġi osaijoqneb. ⁴⁰ Di kijaqa? Qotei na olo inġi tulaġ boledamu bei iga egwajqa marsiqa gereiyej unu. Mondoġ a na iga ti nanġi ti turtgosim iga kalil koba na

ingi boledamu di egwas. Osim dena a na iga kalil torei boletgwas.

12

Iga Yesus koqyesosim a qa gago areqalo singilatqom

¹ Tamo ungasari nami soqneb qaji nanngi di Qotei qa nanngo areqalo singilatoqneb deqa bini nanngi lanbi bul iga agutgesonab iga nanngi unjreqnum. Unjreqnum deqa iga singila na gurgurobuloqnsim bubuñoqnqom. Qotei na iga giltgej deqa iga gurguroqnimqa gulbe qudei na iga getentgwa laqnimqa iga gulbe di olo gotranjoqnqom. Une qudei gagoq di beterqajqa laqnu qaji di dego iga gotranjoqnqom. ² Osim iga Yesus koqyoqnsim gurgurqom. Iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum di Yesus a segi utru. Bunuqna a na gago areqalo di torei keretqas. Yesus a nami qalieej, a namburbasq di moisim bunuqna a olo tulan areboleboleiyqas. Jeu tamo nanngi a qa maroqneb, “A tamo uge deqa a moiqas.” Ariya Yesus a deqa jemaiyosai. A aqa are singilatosiq namburbasq di moiyej. Bini a olo lan qureq di Qotei aqa awo jaram ban woq di awejunu.

Qotei na iga tingitgwa marsiya gulbe egeqnu

³ Ningi geregere are qaliy. Une tamo nanngi Yesus qa tulan ugeoqnsib a jeuteqna a singila na tigelesoqnej. Ningi dego singila na tigelesoqniy. Ningi ulaaib. Osib asgingaiq. ⁴ Bole, ningi une gotranjqajqa singilakobaqnu. Ariya jeu tamo nanngi na kamba ningi moiyoṅgosaieqnu. ⁵⁻⁶ O ijo was, Qotei a nami anjam bei ningi merṅej. Ningi anjam deqa are walṅwo kiyo? A ningi dalṅwa osiya endegsi merṅej, “O ijo angro, e nuṅgo Tamo Koba. Deqa e ningi tingitṅwa marsiya gulbe engoqnit ningi gulbe di qoboiyqa asgingaiq. Osib are gulbeṅgaiq. Ningi quiy. Tamo ungasari e qalaqalainjreqnum qaji nanngi di

e na olo tingitnjreqnum. Tamo ungasari e ijo segi angro qa mareqnum qaji nanngi di e na olo gulbe enjreqnum.” Qotei a ningi aqa segi angro sqa marsiq deqa anjam degsi merngej. Ningi anjam deqa olo are walngwo kiyoy?

⁷ O ijo was, Qotei na ningi tingitngwoqnsim gulbe engo-qnimqa ningi singila na tigeloqnsib gulbe di qoboioqniy. Abu nanngi na nanngo angro nanngi gaigai tingitnjreqnub dego kere Qotei na ningi tingitngeqnu. ⁸ Qotei na aqa angro kalil nanngi gaigai tingitnjreqnu. A na ningi tingitngwasai di ningi aqa angro sqa keresai. Ningi gam qaji unja aqa angro bul sqab. ⁹ Ningi are qaliy. Gago mandam qaji abu nanngi na iga tingitgoqneb. Deqa iga nanngo ñam soqtoqnem. Ariya gago lanj qaji Abu a gago qununj taqateqnu. Deqa iga aqa sorgomq di geregere sosimqa aqa ñam tulanj soqtoqnqom. Osim dena iga ñambile sqom. ¹⁰ Gago mandam qaji abu nanngi sokiñala sosib nanngo segi areqalo dauryosib iga tingitgoqneb. Ariya Qotei na iga geregere aqaryaigwajqa osiq iga tingitgeqnu. Di kiyaya? Iga aqa segi kumbra boleq di sqajqa deqa. ¹¹ Bole, Qotei na iga tingitgwa maroqnsiq gulbe egeqnaqa iga areboleboleigosaieqnu. Iga are gulbeigeqnu. Ariya bunuqna gulbe dena iga singilatgimqa iga kumbra bole tñntñ dauryqajqa geregere qalieqom. Osim dena iga lawo na sqom.

Ningi Qotei aqa segi kumbra bole dauryiy

¹² Deqa nunngo banj a laesqas di ningi na olo singilatosib wauoqniy. Nunngo sinja tombol dego laesqas di ningi olo singila na tigelesoqniy. ¹³ Tigelesosib gam bole dauryosib walweloqniy. Ningi degyqab di nunngo sinja ugeqasai. Nunngo sinja olo boleqas.

¹⁴ Ningi tamo kalil nanngi ti koba na geregere lawo na sqajqa singilaoqniy. Osib ningi Qotei aqa segi kumbra bole dego dauryqajqa singilaoqniy. Tamo a Qotei aqa segi

kumbra bole dauryqasai di a Tamo Koba unqa keresai. ¹⁵ Ningi geregere nam atoqnsib soqniy. Qotei a ningi qa are boleiyeqnu aqa kumbra di ningi qudei olo uratosib ulonjo uge. Namtañ oqsiq gei uge uge ateleñeqnu dego kere nuñgo ambleq di tamo bei a are uge ti sosim kumbra uge uge babtoqnimqa ningi na saidiy. Tamo dena ningi niñaqñgimqa ningi Qotei aqa namgalaq di jiga ti so uge. ¹⁶ Ningi na Kristen tamo ungasari nanngi saidnribqa nanngi sambala kumbra yaib. Osib Qotei qoreiyaib. Agi Aisak aqa ñiri Iso a Qotei qoreiyej. Osiqa a angoro matu soqnej deqa are qalosaiosiq inñgi bole bole aqa abu na nami a yqajqa minnej qaji di qarinyosiq dena inñgi uyo bei awaiyosiq uyej. ¹⁷ Ningi qalie, bunuqna Iso a aqa abu aqa inñgi bole bole di olo oqajqa marnaqa Qotei na saidyej. Deqa a akamugetej. Aqa kumbra uge yej qaji di a olo uratosim are bulyqajqa gam saiiyej.

Ningi Jerusalem bunuj lañ goge di unu qaji deq beleñeb

¹⁸ Nami Israel nanngi Sainai mana utru jojomyosib dia namyuwo ti ambru ti jagwa ti unoqneb. Nango bañ na mana di ojoqneb. Ariya ijo was, ningi inñgi inñgi deq bosai. ¹⁹ Israel nanngi Sainai manaq di gul anjam quoqnsib Qotei aqa kakro dego quoqneb. Osib ulaugeteb. Deqa nanngi Moses minjeb, “Qotei a olo anjam bei mergaiq.” ²⁰ Nanngi Qotei aqa anjam di qusib ulaugeteb. Agi Qotei na nanngi endegsi minjrej, “Tamo bei kiyo wagme bei kiyo mana endeq oqimqa ningi a meniñ na qalib moyem.” Qotei na nanngi degsi minjrej. ²¹ Manaq di nanngi inñgi inñgi di unoqnsib deqa nanngi tulañ ulaugeteb. Moses a dego mana deqa ulaosiq marej, “E ulaugetosim tulañ ginda gindañeqnum.”

²² Ariya ningi inñgi inñgi deq bosai. Ningi Saion manaq beleñeb. Osib Qotei ñambile gaigai unu qaji aqa segi

qureq dego beleheb. Qure di agi Jerusalem bunuj laŋ goge di unu qaji. Niŋgi laŋ aŋgro tulaŋ gargekoba sisiyqa keresai naŋgoq dego beleheb. ²³ Tamo uŋgasari Qotei qa korooqnsib loueqnub qaji naŋgoq dego niŋgi beleheb. Tamo uŋgasari naŋgi di Qotei aqa segi aŋgro matu tiŋtiŋ. Naŋgo ñam Qotei a laŋ qureq di neŋgreŋyej unu. Niŋgi Qotei qa ti tamo uŋgasari kumbra bole dauryeqnub qaji naŋgo qunuŋ qa ti beleheb. Tamo uŋgasari naŋgi di Qotei na torei boletnjrej. Qotei agi mondoŋ iga kalil pegigwas. ²⁴ Ariya niŋgi Yesus qa dego beleheb. Yesus agi Qotei aqa anjam bunuj siŋilatqa osiqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiqa yeba waiyej unu. Yesus aqa leŋ bileŋej qaji a qa dego niŋgi beleheb. Deqa leŋ dena Qotei aqa anjam niŋgi merŋgobuleqnu. Yesus aqa leŋ di tulaŋ bolequja. Leŋ dena Abel aqa leŋ tulaŋ bunyejunu. Abel aqa leŋ na dego niŋgi anjam merŋgobuleqnu.

Niŋgi Qotei aqa anjam quqwa urataib

²⁵ O ijo was, niŋgi geregere ñam atoqniy. Qotei na niŋgi anjam merŋgoqnimqa niŋgi aqa anjam dauryqa urataib. Qotei a nami mandamq endi sosiqa Israel naŋgi anjam siŋgila na minjroqnej. Minjreqnaqa naŋgi aqa anjam di dauryqa uratoqneb. Deqa Qotei na naŋgi awai uge enjrej. Awai uge di naŋgi britosib jaraiqa keresai. Ariya bini Qotei a laŋ goge di sosiqa iga dego anjam siŋgila na mergeqnu. Deqa iga a qoreiyqom di a na iga awai tulaŋ ugedamu egwas. Awai uge di iga britosim jaraiqa keresai bole sai. ²⁶ Nami Qotei na Israel naŋgi anjam siŋgila na minjreqnaqa aqa kakro dena mandam reŋgiŋyoqnej. Ariya bini a olo anjam endegsi iga mergeqnu, “Bunuqna bati qujai qa e olo mandam reŋgiŋyqai. E mandam segi reŋgiŋyqasai. E mandam ti laŋ ti reŋgiŋjrqai.” ²⁷ A marej, “Bati qujai qa.” Deqa iga qalieonum, Qotei na

inği inği a nami atej qaji di taqal breinjrim nanği torei koboqab. İnği inği di agi Qotei na renğinjrqsas. Yimqa inği inği a na renğinjrqsasai qaji di gaigai sqab.

²⁸ Qotei a gago Mandor Koba sosiq iga taqatgeqnu. Aqa kumbra di renğinqqa keresai. Deqa iga Qotei binjiyoqnsim kumbra a tulañ areareteqnu qaji dena a qa louoqnsim aqa ñam soqtoqnsim ulaoqnsim aqa sorgomq di sqom. ²⁹ Iga degyqom. Di kiyaaqa? Gago Qotei a ñamyuwo bul inği inği kalil koiteleñeqnu qaji.

13

Ninği segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy

¹ O ijo Kristen was, bati gaigai ninği segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy. ² Qure bei qaji tamo nanği nunğo meq boqnib ninği na oqnsib geregereinjroqniy. Kumbra di ninği urataib. Ninği qalie, qure bei qaji tamo nanği nami nunğo moma qudei nanğog meq beqnab tamo bole edegoqnsib geregereinjroqneb. Ariya nanği tamo sai. Nanği lañ anğro.

³ Qotei aqa tamo unğasari qudei nanği tonto talq di unub deqa ninği nanği uratnjraib. Ninği nanği qa are qaloqnsib koba na tonto talq di sobulosib nanği gereinjroqniy. Kristen tamo qudei nanği jeu tamo nanği na jaqatiñ enjreqnub deqa ninği nanği qa dego are qaloqnsib koba na jaqatiñ obuloqnsib nanği gereinjroqniy. Ninği qalie, jeu tamo nanği na nunğog jejamu dego ugeugeiyqa kere.

⁴ Tamo a unatqas di kumbra bole. Unğa a tamotqas di dego kumbra bole. Deqa ninği kumbra di ugetaib. Ninği kumbra di geregere taqatosib Qotei aqa ñamgalaq di jiga saiqoji soqniy. Ninği qalie, tamo unğasari sambala kumbra yeqnub qaji nanği Qotei na awai uge enjrqsas.

⁵ Ninği silali qa mamaulñgaiq. Ninği endegsib maroqniy, “Iga silali ti inği ti kiñala eqnum di kere.” Agi Qotei

a marej, “E ni uratmqasai. E ni qoreimqasai dego.” ⁶ Deqa iga gago are singilatoqnsim endegsi maroqnqom, “Tamo Koba a na e aqaryaibeqnu.

Deqa e ulaqasai.

Tamo bei na e ugetbqa keresai.”

Iga Yesus dauryqajqa jemaigwasai

⁷ O ijo was ningi quiy. Kristen gate nangi Qotei aqa anjam palontoqnsib ningi merngeqnu. Osib Qotei qa nanggo areqalo singilatoqnsib kumbra bole bole yeqnu. Nanggo kumbra deqa ningi are qaloqnsib dauryoqniy.

⁸ Yesus Kristus aqa kumbra bulyqasai. A nami degsi soqnej. A bini degsi unu. A bati gaigai degsi sqas. ⁹ Deqa tamo qudei nangi bosib anjam utru segi segi na nanggo are tigeltetngibqa ningi nanggo anjam di dauryaib. Osib Qotei aqa gam urataib. Qotei a ningi qa are boleiyeqnu aqa kumbra dena nanggo are singilatetngoqneme. Ariya tamo qudei nangi mareqnu, “Iga ingi uyo na gago are singilatoqnqom.” Di gisañ. Kumbra di laña jejamu qa kumbra. Ingi uyo dena tamo nangi yala aqaryainjrosaiqnu.

¹⁰ Gago atra bijal bunuj unu. Atra tamo nangi atra tal namij miligiq di waueqnu. Deqa nangi atra bijal bunuj dena ingi uyqa keresai. ¹¹ Atra tamo gate nami qaji a tamo ungasari nanggo une kobotetnrqa maroqnsiq wagme nanggo leñ oqnsiq Warum Tulañ Getento Koba di miligiq gileqnu. Atra tamo nangi olo wagme nanggo damu osi aiyqnsib qure qalaq di atoqnsib koiteleñeqnu. ¹² Dego kere Yesus a Jerusalem qure qalaq aisiq dia jaqatiñ osiq aqa segi leñ bilentosiq tamo ungasari nangi qa moiyej. Aqa leñ dena a na tamo ungasari nangi Qotei aqa segi kumbra boleq di atqajqa deqa marsiq nangi qa moiyej. ¹³ Deqa iga dego qure qalaq aiyqnsim Yesus aqa areq di brantoqnsim a ñam uge osiq jemaiyej dego kere iga

ñam uge oqnqom. ¹⁴ Iga qalie, mandamq endi qure kalil koboqab. Deqa iga yauñ tamo bulosim qure utru saiqoji laña unum. Mondonj iga lañ qureq oqsim dia gaigai sqom. Iga qure deq oqwajqa tariñeqnum. ¹⁵ Deqa iga Yesus aqa ñam na Qotei birjiyoqnsim atraiyobuloqnqom. Osim iga gago medabu na aqa ñam soqtoqnqom. ¹⁶ O ijo was, ningi na tamo ungasari nanqi kumbra bole bole enjroqniy. Nanqi inqi qudei qa truquoqñibqa ningi na aqaryainjroqniy. Ningi kumbra di urataib. Ningi kumbra degyqab di ningi Qotei atraiyobuloqnqab. Yim Qotei a nunjo kumbra deqa tulañ arearetoqnqas.

Yesus Kristus a gago are miligiq di waueqnu

¹⁷ Nunjo Kristen gate nanqi na nunjo qunun taqate-qñub. Mondonj nanqi nanjo wau deqa Qotei minjqab. Deqa ningi nanjo medabu geregere dauryoqnsib nanjo sorgomq di soqniy. Ningi degyqab di nanqi are gulbe na ningi taqatñgwasai. Nanqi arebolebole na ningi taqatñgwab. Osib nanqi are gulbe saiqoji sosib ningi geregere aqaryaingoqnqab.

¹⁸ Ningi iga qa Qotei pailyoqniy. Iga qalieonum, iga Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji unum. Iga gaigai kumbra bole dauryqajqa are qaleqnum. ¹⁹ Deqa ijo areqalo agiende. Ningi e qa Qotei pailyibqa a na gam waqtetbimqa e nunjoq urur boqujatqai.

²⁰ Gago Tamo Koba Yesus a kaja nanjo Mandor siñgila ti unu qaji. Aqa kaja nanqi agi iga. Aqa leñ aiej dena a na Qotei aqa anjam bunuj gaigai sqas qaji di siñgilatej. Qotei a are lawo qa utru. A na Yesus olo subq na tigeltej. ²¹ Qotei qujai dena ningi aqaryainjimqa ningi aqa areqalo geregere dauryosib kumbra bole yoqniy. A gago are miligi gereiyetgimqa iga Yesus Kristus aqa wau na kumbra kalil

a tular areareteqnu qaji di yoqnqom. Iga kalil bati gaigai aqa ñam soqtoqnqom. Bole.

Anjam getento

²² O ijo was, e na ningi siŋilatŋwajqa deqa anjam truquyala endi nenŋrenyonum. Deqa ningi ijo anjam endi gegerere qusib dauryoqniy. ²³ E ningi endegsi mernŋwai. Gago was Timoti a tonto talq dena uratonab oqedej. Deqa a urur ijoq bqas di aqo aiyel ombla na nuŋgoq bosim nuŋgwom.

²⁴ Ningi na ijo kaiye anjam endi osib Kristen gate kalil nanŋi ti Qotei aqa tamo unŋgasari kalil nanŋi ti minjriy. Itali tamo qudei bosib endia unub qaji nanŋi na dego ningi kaiyeinŋonub.

²⁵ Qotei a ningi kalil qa are boleiyeme. Bole.

Yesus Aqa Anjam Bole 2014
The New Testament in the Anjam language of Papua New Guinea,
2014 revision
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini, 2014
copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-04-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 13 May 2019

0eb339dc-c20a-5065-9483-338933d97585